

5. 9. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní úpravu evidence skutečných majitelů čekají změny

Dosavadní právní úprava evidence skutečných majitelů zatím zcela nenaplnila očekávání zejména ve svém přínosu v boji proti praní špinavých peněz či prevence proti střetu zájmů. Obchodní korporace měly povinnost zapsat svého skutečného majitele do evidence skutečných majitelů do 1. ledna 2019, nicméně tuto povinnost splnilo jen malé množství společností, a to zejména i kvůli tomu, že za nesplnění této povinnosti nyní nehrozí žádná sankce.

Ministerstvo spravedlnosti nyní předložilo vládě návrh zákona o evidenci skutečných majitelů, který reaguje na současnou situaci a klade si za cíl, tentokrát již řádně, transponovat do českého právního řádu některé nové požadavky týkající se evidence skutečných majitelů v souladu se změnovou směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (dále jen „**V. AML směrnice**“). Lhůta pro transpozici této směrnice uplyne 10. ledna 2020.

Jaké změny jsou předpokládány?

K provedení V. AML směrnice do českého právního řádu je navrhována právní úprava obsažená ve zcela novém samostatném zákoně. Aktuálně je evidence skutečných majitelů a její regulace upravena zákonem č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů, což představuje ne zcela vyhovující stav.

Právní úprava nového zákona by měla nově obsahovat:

- podrobnější a přesnější vymezení skutečného majitele;
- vymezení způsobu přístupu k údajům v evidenci skutečných majitelů;
- propracovanější upravení procesu zápisu údajů o skutečném majiteli (zápis v soudním řízení nebo prostřednictvím notáře);
- automatické předávání některých údajů z veřejných rejstříků do evidence skutečných majitelů – tzv. automatický průpis;
- postup řešení nesprávných nebo chybějících údajů v evidenci; a
- stanovení sankcí za porušení povinností souvisejících s evidováním skutečných majitelů.

Pojem skutečný majitel

Současná právní úprava vychází při stanovení skutečného majitele z vyvratitelných domněnek a naplnění materiální podmínky, což vždy nemusí vést k jasnému určení skutečného majitele. Nová právní úprava by měla obsahovat jasnější vymezení pojmu skutečný majitel, za kterého by měla být považována každá fyzická osoba, která je koncovým příjemcem či uplatňuje koncový vliv.

To by mělo přispět k jednoduššímu zjištění a stanovení skutečného majitele. Nově by mělo být možné skutečným majitelem určit i několik fyzických osob, kdy nebude třeba, aby v tomto případě jednaly ve shodě, jak je tomu vyžadováno podle současné úpravy.

Ke stanovení skutečného majitele pak podle návrhu nového zákona bude sloužit propracovanější systém pravidel obsahující převážně vyvratitelné a nevyvratitelné domněnky, jako je tomu doposud.

Evidenční povinnosti

Je třeba připomenout, že vedle povinnosti zápisu do evidence skutečných majitelů mají povinné osoby i nyní povinnost vést interní evidenci skutečných majitelů a tuto včetně jejich změn archivovat po dobu 10 let od zániku postavení skutečného majitele dané osoby. Povinnost uchování (archivace) platí nejdéle do zániku povinné osoby.

Podle návrhu nového zákona obě výše uvedené povinnosti samozřejmě přetrvávají, jsou však doplněny i o povinnost další. Tou je povinnost zaznamenávat také kroky učiněné při zjišťování skutečného majitele, platí-li, že skutečným majitelem korporace je osoba ve vrcholném vedení (k tomu více dále).

Osoba ve vrcholném vedení

Návrh zákona dále nově zavádí pojem „osoba ve vrcholném vedení“. Podle předloženého návrhu se jedná se o fyzickou osobu, která je členem statutárního orgánu právnické osoby nebo osobou v obdobném postavení nebo zastupuje právnickou osobu v tomto orgánu nebo zajišťuje každodenní řízení výkonu činností právnické osoby a je při výkonu této funkce přímo podřízena statutárnímu orgánu právnické osoby nebo jeho členovi.

V případě, že nelze určit skutečného majitele ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat nebo jestliže je v ní uplatňován koncový vliv právnickou osobou, která nemá skutečného majitele, je za skutečného majitele považována každá osoba v jejím vrcholném vedení. Proto, aby mohlo dojít k zápisu osoby ve vrcholném vedení jako skutečného majitele, budou muset být doloženy kroky, které byly učiněny k tomu, aby byl skutečný majitel opravdu zjištěn.

Oproti současné právní úpravě, která poměrně bez problémů dovolovala povinným subjektům při stanovení skutečného majitele uzavřít, že je jím dle zákonné domněnky člen statutárního orgánu, je nová právní úprava propracovanější a klade na povinné subjekty vyšší nároky na poctivý postup.

Holdíngové struktury

Podle současné právní úpravy není zcela jasné, kdo by se měl považovat za skutečného majitele u společností vlastněných dalšími společnostmi v komplikovanějších řetězených či větvených strukturách.

Návrh zákona se při určování skutečného majitele snaží pamatovat i na tyto komplikovanější struktury a pracuje nově i s pojmy „řetězení“ a „větvení“, kdy za řetězení považuje „získávání prospěchu nebo uplatňování vlivu prostřednictvím na sebe postupně navázaných osob nebo na sebe postupně navazujících vztahů a za větvení „získávání prospěchu nebo uplatňování vlivu prostřednictvím více jednotlivých řetězení“.

Pro účely výpočtu výše podílu na prospěchu prostřednictvím jiného se podle návrhu zákona v případě řetězení podílů na prospěchu, které mají navázané osoby, násobí a pro účely větvení se součiny podílů na prospěchu z jednotlivých řetězení sčítají.

Právnícké osoby, které skutečného majitele nemají

Návrh zákona rovněž výslovně také uvádí taxativní výčet právníckých osob, které skutečného majitele nemají. Skutečného majitele nemají například stát a územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, státní příspěvkové organizace, školské právnícké osoby zřízené státem, veřejné výzkumné instituce, politické strany a politická hnutí, církve, odborové organizace apod.

Na společenství vlastníků jednotek by se rovněž povinnost stanovení skutečného majitele vztahovat neměla. Avšak spolky či nadace vyloučeny nejsou.

Sankce za nezapsání do evidence skutečných majitelů

V současné době nehrozí za nezapsání skutečného majitele do evidence žádná sankce. Podle nově navrhovaného zákona by se toto mělo změnit a neprovedení zápisu do evidence bude považováno za přestupek, kdy bude moci být soudem povinnému subjektu uložena pokuta až do ve výše 50.000,- Kč. Sankce může být soudem udělena i v případě, že nedojde ani po výzvě k odstranění chybných informací zapsaných do evidence, a to až do výše 250.000,- Kč.

Řízení o zápisu do evidence

I v tomto ohledu se návrh nové právní úpravy odchyluje od současné právní úpravy, když nově rejstříkový soud povede o návrhu na zápis do evidence skutečných majitelů řízení, přičemž doposud se řízení nevedlo a jednalo o zvláštní postup soudu bez přesnějších pravidel. Návrh zákona obsahuje propracovanou úpravu zápisového řízení.

Zapisovat do evidence skutečných majitelů budou moci i notáři, kdy nově by pro provedení zápisu již nemělo být potřeba pořizovat podkladový notářský zápis.

Nově je také počítáno s tím, že v jednodušších případech, kde si stát může sám zjistit vlastníka z jiných veřejných rejstříků, bude skutečný majitel zapisován do evidence automaticky. Typicky by se mělo jednat o společnost s jediným společníkem, který je fyzickou osobou.

Při stanovení skutečného majitele a jeho zápisu do evidence bude moci být blíže soudem zkoumána dokumentace a podklady k provedení takového zápisu.

Návrh zákona dále obsahuje i zvláštní postupy k řešení některých možných situací, a to např. řešení nesrovnalostí v evidenci skutečných majitelů či zneprístupnění údajů o skutečném majiteli.

Veřejnost evidence skutečných majitelů

Poměrně zásadní, ale i očekávanou změnou, kterou má nový zákon přinést je zavedení veřejnosti evidence skutečných majitelů. Kdokoli by tak měl dle nového zákona přístup do evidence skutečných majitelů k vybraným údajům způsobem umožňujícím dálkový přístup (tj. obdobně jako je tomu u obchodního rejstříku).

Současně bude moci kdokoli způsobem umožňujícím dálkový přístup získat elektronické potvrzení o svém nezapsání v evidenci – tzv. negativní výpis.

Přechodná ustanovení a plánovaná účinnost

Návrh nového zákona obsahuje i poměrně propracovanou úpravu přechodných ustanovení zejména ve vztahu k probíhajícím řízením, již zapsaným údajům v evidenci a transformaci současné evidence do evidence v souladu s novým zákonem.

Mimo jiné pak také stanoví, že povinná osoba, která je obchodní korporací a která zajistila zápis údajů o svém skutečném majiteli do evidence údajů o skutečných majitelích podle dosavadních právních předpisů do 1. ledna 2019, vznikla-li do 31. prosince 2017, nebo do 15 dnů od svého vzniku, vznikla-li od 1. ledna 2018, zajistí do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, aby platné údaje odpovídaly požadavkům tohoto zákona.

Nový zákon tak stanovuje povinnost aktualizace údajů do 6 měsíců ode dne nabytí účinností nového zákona, která je navrhovaná na 1. prosince 2020.

Závěr

Nová právní úprava by měla komplexněji upravovat otázku určování a zapisování skutečných majitelů do evidence a tím zajistit řádnou transpozici V. směrnice AML do českého právního řádu. Přinese s sebou značné změny, zejména v tom, že za nezapsání skutečného majitele do evidence již bude hrozit udělení sankce, což by mělo povinné subjekty motivovat ke splnění jejich zákonných povinností. Pozitivní zprávou jistě je, že návrh nového zákona přináší i propracovanější úpravu všech zásadních pravidel a institutů v rámci dané problematiky, což by mělo splnění povinností usnadnit.

Mgr. Bc. Štěpánka Vajdová,
advokátní koncipientka

Mgr. Jakub Málek,
partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700
E-mail: info@plegal.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)